МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»
Уманський національний університет
Академія прикладних наук імені Яна Амоса Коменського в Лешно (Польща)
Комратський державний університет (Молдова)
Університет імені Адама Міцкевича в Познані (Польща)
Громадська організація «Об'єднання педагогів і науковців України»

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ: СВІТОВІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ

Матеріали
IV Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Умань, 21 травня 2026 р.)

Умань

УДК 330.34(100:477)(06)
А43

Головний редактор:

Слатвінський М. А., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Уманського національного університету

Гвоздєй Н. І., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Уманського національного університету

Редакційна колегія:

Нещадим Л. М., доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Уманського національного університету;

Поворознюк І. М., доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Уманського національного університету;

Чвертко Л. А., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Уманського національного університету.

Актуальні питання розвитку економіки: світові та національні аспекти: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Умань, 21 травня 2026 р.) / МОН України, Уманський національний університет, факультет менеджменту [та ін.] ; [голов. ред. М. А. Слатвінський, Н. І. Гвоздєй; редкол.: Л. М. Нещадим, І. М. Поворознюк, Л. А. Чвертко]. – Умань: Візаві, 2026. – 146 с.

Збірник містить наукові тези IV Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання розвитку економіки: світові та національні аспекти», яка відбулася 21 травня 2026 р. на базі факультетів менеджменту та економіки, підприємництва та інформаційних технологій Уманського національного університету. Матеріали відображають результати досліджень учених, викладачів, аспірантів та здобувачів вищої освіти з актуальних проблем розвитку економіки.

УДК 330.34

Матеріали публікуються у авторській редакції.
За підбір і точність наведених фактів, цитат, даних, власних імен та іншої інформації несуть особисту відповідальність автори тез доповідей

©
Уманський національний університет, 2026

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ІННОВАЦІЇ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ОСНОВА ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ КРАЇНИ

Білошкурська Н. В.
СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ 7
Гарник О. А.
ІННОВАЦІЇ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ОСНОВА ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ КРАЇНИ 12
Кірдан О. П., Ткачук С. П., Гарник О. А.
ТРАНСФОРМАЦІЯ ТА СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ 15
Малярчук Н.М.
ВПЛИВ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ НА ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВ 19
Малярчук Н.М.
ВЕНЧУРНЕ ФІНАНСУВАННЯ ЯК ОСНОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПІДТРИМКИ ІННОВАЦІЙНИХ СТАРТАПІВ НА РАННІХ СТАДІЯХ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ 23
Мельник В. В., Підлісний Є. В.
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 26
Підлісний Є. В., Мельник В. В.
СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ 30
Ткачук С. П.
СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ТА ІНСТРУМЕНТИ СТАБІЛІЗАЦІЇ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ ТА ПОСТВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ 33

СЕКЦІЯ 2. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА МАРКЕТИНГУ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Булгакова А. О., Подзігун С. М.
ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВА ЧЕРЕЗ ІНСТРУМЕНТИ СТРАТЕГІЧНОГО МАРКЕТИНГУ 39
Грінчик М. В., Вінницька О. А.
УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ 42

ПІДПРИЄМСТВА
Дячук В. А.
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УМОВАХ РИНКОВОЇ КОНКУРЕНЦІЇ 47
Корнієнко Т. О.
ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЯК РУШІЙНА СИЛА МАРКЕТИНГУ 49
Пачева Н. О.
ТРАНСФОРМАЦІЯ МОТИВАЦІЇ СПОЖИВАЧІВ У СУЧАСНОМУ МАРКЕТИНГОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ 53
Перекосова Т. О., Гуменюк А. В.
БІЗНЕС-МОДЕЛЬ СТАРТАПУ 56
Романова А. Р., Подзігун С. М.
ВПРОВАДЖЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ: ЕТИЧНИЙ ТА ОПЕРАЦІЙНИЙ АСПЕКТИ 61
Пурей А. А., Гуменюк А. В.
СТАРТАП-МЕНЕДЖМЕНТ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА МЕХАНІЗМИ АДАПТАЦІЇ 64
Сидоренко Н. Р.
ІНТЕГРОВАНИЙ КОНТУР ЗБАЛАНСОВАНОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ 69
Суржок М. О., Подзігун С. М.
МЕНЕДЖМЕНТ ОНЛАЙН-ВІДГУКІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ НА СПОЖИВЧУ ДОВІРУ 72
Феденко Д. А.
ІНТЕГРАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНОГО МАРКЕТИНГУ У СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ АГРАРНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ 74

СЕКЦІЯ 3. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ РІВНЯХ

Білошкурський М. В.
АДАПТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ 79
Вінницька О. А.
ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ 84
Гвоздєй Н. І.
ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В 87

https://doi.org/10.30525/2256-0742/2022-8-3-78-85 (дата звернення: 15.05.2026)

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Вінницька О. А., канд. *екон. наук, доцент,*
Уманський національний університет

Питання фінансової стійкості місцевих бюджетів залишається одним із найбільш дискусійних у вітчизняній фінансовій науці, особливо в умовах, коли держава понад чотири роки функціонує в режимі повномасштабного збройного протистояння. Під фінансовою стійкістю місцевих бюджетів розуміється їхня здатність безперервно і у повному обсязі виконувати власні та делеговані повноваження, фінансувати соціальні зобов'язання й утримувати достатній рівень власних доходів незалежно від зовнішніх шоків. Ця властивість не є статичною – вона безпосередньо визначається глибиною децентралізаційних перетворень, якістю міжбюджетних відносин і загальним макроекономічним тлом.

Повномасштабне вторгнення, розпочате 24 лютого 2022 року, стало найпотужнішим стрес-тестом для бюджетної системи України за всю її новітню історію. Перші місяці після початку агресії засвідчили різке падіння надходжень: у березні-квітні 2022 року показники окремих місцевих бюджетів скоротилися вдвічі й більше. Однак уже в травні того ж року динаміка надходжень відновилась до рівнів, що перевищили довоєнний 2021 рік – факт, який експерти Всеукраїнської асоціації ОТГ кваліфікували як прояв фінансової резилієнтності громад [1]. Це стало можливим завдяки трьом чинникам: по-перше, фізичному переміщенню населення й бізнесу з прифронтових територій до глибокого тилу; по-друге, стрімкому зростанню фонду оплати праці у бюджетній сфері та ЗСУ, що позначилось на надходженнях ПДФО; по-третє, гнучкій адаптації органів місцевого самоврядування до нових умов господарювання.

Загальна динаміка доходів загального фонду місцевих бюджетів за 2022–2024 роки підтверджує цю тезу кількісно. За офіційними даними Міністерства фінансів України, у 2022 році надходження становили близько 398,1 млрд грн, у 2023-му – 441,9 млрд грн (приріст на 43,8 млрд грн, або +11%), а у 2024 році – вже 451 млрд грн, що на

85,6 млрд грн перевищує показник 2023 року (+24,1%) [2; 3]. Серед найбільш динамічних регіонів у 2024 році виокремились: м. Київ (+36,8%), Миколаївська (+29,5%), Закарпатська (+27,5%) та Київська (+27,2%) області [3]. Зростання у цих регіонах зумовлене як концентрацією переміщеного бізнесу, так і розгортанням оборонно-промислового комплексу та логістичних хабів.

Структура доходів місцевих бюджетів у 2024 році виглядає таким чином: найбільшу частку становить податок на доходи фізичних осіб – 257,5 млрд грн; далі – єдиний податок (69,1 млрд грн), плата за землю (39,3 млрд грн), акцизний податок (27,8 млрд грн), податок на прибуток підприємств приватного сектору (27,1 млрд грн) та податок на нерухоме майно (10,7 млрд грн) [3, 8]. Така структура засвідчує суттєву залежність місцевих бюджетів від ПДФО – податку, що має нестабільний характер в умовах масштабної мобілізації та еміграції працездатного населення.

Водночас суттєвою загрозою фінансовій стійкості місцевих бюджетів стало вилучення військового ПДФО на користь державного бюджету, запроваджене з жовтня 2023 року. Наслідок цього рішення виявився відчутним: частка доходів місцевих бюджетів у зведеному бюджеті (без трансфертів) скоротилась з 24,4% у 2022 році до 17,8% у 2023-му та 15,8% за перші дев'ять місяців 2024 року [5,6]. Для порівняння: відповідно до Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022–2025 роки, частка місцевих бюджетів мала утримуватись на рівні не менш як 25% [7]. Реальний показник є майже вдвічі нижчим від стратегічного орієнтиру, що фактично означає відкат у питанні фінансової автономії місцевого самоврядування.

Важливим буфером, що дозволяє громадам утримувати платоспроможність в умовах зростаючого фіскального тиску, залишаються залишки коштів на рахунках місцевих бюджетів. Станом на 1 січня 2024 року їхній обсяг становив 112,9 млрд грн за загальним і спеціальним фондами [4]. Ці ресурси виконують роль оперативного фінансового резерву, що дозволяє органам місцевого самоврядування забезпечувати фінансування першочергових потреб у періоди зниження поточних надходжень – насамперед під час масованих ракетних ударів по критичній інфраструктурі.

Окремої уваги заслуговує питання видаткової частини місцевих бюджетів. Незважаючи на фінансові обмеження, у 2022–2023 роках територіальні громади зберегли фінансування освіти, охорони здоров'я

та соціального захисту на прийнятному рівні [4]. Частина громад навіть збільшила видатки на оборонні та цивільні заходи – зведення укритів, облаштування евакуаційних пунктів, підтримку ВПО. Утримання цих видатків в умовах одночасного зменшення власної доходної бази стало можливим лише завдяки додатковим дотаційним механізмам з державного бюджету та міжнародній технічній допомозі.

Серед ключових чинників, що визначатимуть фінансову стійкість місцевих бюджетів у середньостроковій перспективі, варто виокремити такі. По-перше, питання перерозподілу військового ПДФО є принципово важливим: його повернення до місцевих бюджетів або запровадження компенсаційного механізму – одна з найбільш нагальних вимог асоціацій органів місцевого самоврядування до центральної влади. По-друге, відбудова зруйнованої інфраструктури в прифронтових регіонах неможлива без відновлення їхньої доходної бази, а отже, без цільових державних програм і залучення міжнародних донорів. По-третє, подальший розвиток децентралізації – включно з розширенням повноважень ОМС у сфері місцевого оподаткування – є системним чинником зміцнення фінансової стійкості в умовах євроінтеграційного курсу.

Узагальнюючи, слід констатувати: фінансова стійкість місцевих бюджетів України у 2022–2024 роках виявилась вищою, ніж очікували більшість аналітиків на початку повномасштабного вторгнення. Агреговані доходи зростали попри найважчі умови; залишки коштів на рахунках ОМС залишались значними; базові публічні послуги фінансувались без катастрофічних перебоїв. Разом з тим, за зовнішньою благополучністю статистики приховуються глибокі структурні дисбаланси: скорочення частки місцевих бюджетів у зведеному, наростаючі диспропорції між регіонами та звуження простору для власної фіскальної політики на місцях. Подолання цих дисбалансів є необхідною умовою для переходу від ситуативної стійкості до системної фінансової самодостатності місцевого самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Онищук І. Аналіз місцевих бюджетів за 2023 рік. *Всеукраїнська асоціація ОТГ*. URL: https://hromady.org/en/analiz-miscevix-byudzhetiv-za-2023-rik/ (дата звернення: 02.05.2026)

2. За 2023 рік до загального фонду місцевих бюджетів надійшло 441,9 млрд гривень. *Міністерство фінансів України*. URL:

https://www.kmu.gov.ua/news/minfin-za-2023-rik-do-zahalnoho-fondu-mistsevykh-biudzhetiv-nadiishlo-4419-mlrd-hrn (дата звернення: 01.05.2026)

3. За 2024 р. до загального фонду місцевих бюджетів надійшло 451 млрд грн. 2025. *Міністерство фінансів України*. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/minfin_za_2024_r_do_zagalnogo_fondu_mistsevikh_biudzhetiv_nadiishlo_451_mlrd_grn_na_856_mlrd_bilshe_nizh_u_2023_r-4980 (дата звернення: 01.05.2026)

4. Аналіз місцевих бюджетів за 9 місяців 2024 року: як війна та бюджетні новації вплинули на місцеве самоврядування. *Платформа децентралізації*. 2024. URL: https://decentralization.ua/news/18931 (дата звернення: 01.05.2026)

5. За І півріччя 2024 р. до загального фонду місцевих бюджетів надійшло 208,7 млрд грн. Міністерство фінансів України. URL: https://www.kmu.gov.ua/news/minfin-za-i-pivrichchia-2024-r-do-zahalnoho-fondu-mistsevykh-biudzhetiv-nadiishlo-2087-mlrd-hrn-404-mlrd-hrn-do-1-pivrichchia-2023-r (дата звернення: 04.05.2026)

6. Аналіз місцевих бюджетів за 2023 рік. *Платформа децентралізації*. URL: https://decentralization.ua/news/17747 (дата звернення: 03.05.2026)

7. Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2022–2025 роки: розпорядження КМУ від 29.12.2021 № 1805-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-%D1%80 (дата звернення: 02.05.2026)

8. Вінницька, О. Місцеві бюджети як інструмент реалізації фінансової політики держави. *Економічні горизонти*. 2026. № 1(34). С. 168–179. DOI: https://doi.org/10.31499/2616-5236.1(34).2026.353343 (дата звернення: 11.05.2026)

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Гвоздєй Н. І., *канд. екон. наук, доцент*
Уманський національний університет

Сучасний розвиток банківської системи характеризується високим рівнем економічної невизначеності, посиленням кризових явищ, нестабільністю фінансових ринків та зростанням ризиків у діяльності банківських установ. В умовах економічної нестабільності